

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 68 0 Ps 052276 24 Rev
Sarajevo, 28.11.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Gorana Nezirovića, kao predsjednika vijeća, Sanele Kovač-Grabonjić i Sanje Jaramaz-Dedić, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja T-Dizel d.o.o. Novi Travnik, Trenica b.b., koga zastupa punomoćnik Adis Ribić, advokat iz Travnika, ulica Bosanska 42/a, protiv tužene Federacije BiH, Vlada Federacije BiH, Federalno ministarstvo finansija, Porezna uprava F BiH - Kantonalni porezni ured Livno, koga zastupa Federalno pravobranilaštvo Sarajevo, radi naknade za korištenje tuđe stvari, vrijednost spora 200.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Livnu, broj: 68 0 Ps 052276 24 Pž 4 od 08.05.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj 28.11.2024. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija izjavljena protiv odluke o primarnom tužbenom zahtjevu se odbija.

Revizija izjavljena protiv odluke o eventualnom tužbenom zahtjevu se dopušta i usvaja, drugostepena presuda preinačava tako da se žalba tužene odbija i prvostepena presuda potvrđuje u odnosu na tužbeni zahtjev za isplatu iznosa od 11.960,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 30.03.2016. godine pa do isplate.

Svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Livnu broj: 68 0 Ps 052276 22 Ps 3 od 03.02.2023. godine i dopunskom presudom broj: 68 0 Ps 052276 22 Ps 3 od 23.11.2023. godine odbijen je primarni tužbeni zahtjev koji je glasio:

„Obavezuje se tuženik da tužitelju, na ime naknade za upotrebu nekretnina tužitelja, upisani u ZK br. 3162 k.o. SP L., označeni kao kč 257/4, u naravi dvorište površine 3428 m², kč 278/16 u naravi krug poduzeća, površine 6303 m² i kč 275/23 u naravi gradilište, površine 1618 m², u periodu od 01.03.2015 godine pa do 30.03.2016 godine, isplati iznos od 79.255,50 KM, sa zakonskom zateznom kamatom, počev od 30.03.2016 godine pa do isplate, sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude, uz naknadu troškova parničnog postupka tužitelju.“

Usvojen je eventualni tužbeni zahtjev koji je glasio:

„Dužan je tuženik isplatiti tužitelju, na ime naknade za upotrebu nekretnina tužitelja upisanih u zk .izvatku br. 3162 K.O. SPL., označenih kao k. č. 257/4, u naravi dvorište, površine 3428 m², k. č. 275/16 u naravi krug poduzeća, površine 6303 m², i k. č. 275/23, u naravi gradilište, površine 1618 m², a sve upisane u PL.br. 1763 K.O. L., u periodu od 1.3.2015.

godine do 30.3.2016. godine, iznos od 11.960,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 30.3.2016. godine, pa do konačne isplate, kao i troškove parničnog postupka u iznosu od 12.492,12 KM, sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude i pod prijetnjom ovrhe.“

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Livnu broj: broj: 68 0 Ps 052276 24 Pž 4 od 08.05.2024. godine odlučeno je:

„I. Žalbe tužitelja se odbijaju.

II. Žalba tuženika se djelomično uvažava i prvostupanjska presuda preinačava na način da je dužan tuženik isplatiti tužitelju, na ime naknade za upotrebu nekretnina tužitelja upisanih u zk .izvatku br. 3162 K.O. SP L., označenih kao k. č. 257/4, u naravi dvorište, površine 3428 m², k. č. 275/16 u naravi krug poduzeća, površine 6303 m² i k. č. 275/23, u naravi gradilište, površine 1618 m², a sve upisane u PL.br. 1763 K.O. L., u periodu od 01.03.2015. godine do 30.03.2016. godine, iznos od 1.840,00 KM, umjesto iznos od 11.960,00 KM, kao i u pogledu odluke o troškovima postupka, na način da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

U preostalom dijelu žalba tuženika se odbija.“

Protiv drugostepene presude, reviziju je blagovremeno izjavio tužitelj zbog pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, u pogledu osnovnog tužbenog zahtjeva na iznos od 79.552,50 KM sa pripadajućom kamatom i troškovima postupka, a ukoliko nađe da u tom dijelu revizija nije osnovana, da preinači osporenu presudu i ostavi na snazi prvostepenu presudu kojom je tužitelju priznato pravo na naknadu u iznosu od 11.960 KM sa pripadajućom kamatom i troškovima postupka.

Tuženi nije podnio odgovor na reviziju.

Nakon što je ispitao pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. stav 1. Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu: ZPP), ovaj sud je odlučio:

Revizija u odnosu na primarni tužbeni zahtjev nije osnovana.

U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je, u bitnom, slijedeće činjenično stanje:

Tužitelj je vlasnik nekretnina označenih kao k.č.257/4, dvorište površine 3428 m², k.č. 257/16 krug preduzeća površine 6303 m², k.č.275/23 gradilište površine 1618 m², sveukupne površine 11349 m², upisanih u zk. ul. br. 3162 k.o. SP_ L.. Vlasništvo je stekao kupovinom na javnoj prodaji imovine poreznog obveznika – dužnika „I-Livno bus“ d.o.o. Livno, održanoj dana 18.02.2015. godine, a prema zapisniku Kantonalnog poreznog ureda Livno od 27.02.2015. godine, uveden je u posjed navedenih nekretnina i nije imao primjedbe na kupljenu imovinu. Nakon prodaje predmetnih nekretnina, zaplijenjene pokretne stvari poreznog obveznika „I-Livno Bus“ d.o.o. Livno (osam autobusa) su u dalje ostale na nekretninama tužitelja sve do 30.03.2016. godine. Kantonalni porezni ured Livno je na javnoj aukciji održanoj dana 17.03.2016. godine prodao autobuse poreznog obveznika iznos od 79.255,50 KM.

U iznesenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, prvostepeni sud je odbio primarni tužiteljev tužbeni zahtjev na iznos od 79.255,50 KM pozivajući se na odredbu člana 219. Zakona o obligacionim odnosima navodeći da tužitelj tokom postupka nije dokazao pravni osnov i visinu potraživanja na navedeni iznos niti je isticao da mu je pričinjena šteta te u čemu bi se ista

eventualno sastojala. Prvostepeni sud je cijenio da se tužiteljevo potraživanje može odnositi samo na naknadu koristi koju je tuženi imao od upotrebe njegovih nekretnina, kako je traženo eventualnim tužbenim zahtjevom, prihvatajući nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke da bi naknada za parkirana vozila u periodu od 01.03.2015. do 30.03.2016. godine iznosila 11.960,00 KM, što predstavlja ostvarenu korist koju je tuženi imao od upotrebe tužiteljevih nekretnina, pa je na temelju člana 219. Zakona o obligacionim odnosima obvezao tuženog na isplatu navedenog iznosa tužitelju.

Drugostepeni sud je je prihvatio kao pravilne i potpune činjenične i pravne zaključke prvostepenog suda te je odbio žalbu tužitelja kao neosnovanu u odnosu na primarni tužbeni zahtjev. U odnosu na odluku o eventualnom tužbenom zahtjevu, sud je smatrao da je djelimično osnovan prigovor zastare potraživanja kojeg je tuženi isticao u toku postupka i u žalbi, cijeneći da je tužba podnesena sudu dana 28.01.2019. godine te da su sva potraživanja koja su dospjela do 28.01.2016. godine zastarjela u skladu sa odredbom člana 374. Zakona o obligacionim odnosima, a što se odnosi na period od 01.03.2015. do 28.01.2016. godine, za iznos od 10.120,00 KM dok nije nastupila zastara za potraživanja za period od 29.01.2016. do 30.03.2016. pa je u tom dijelu preinačio prvostepenu presudu i dosudio iznos od 1.840,00 KM.

Nije ostvaren revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava u odnosu odluku suda o primarnom tužbenom zahtjevu.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da mu tuženi na ime naknade za upotrebu nekretnina u Livnu u periodu od 01.03.2015. do 30.03.2016. godine, isplati iznos od 79.255,50 KM prema glavnom tužbenom zahtjevu, odnosno iznos od 11.960,00 KM prema eventualnom tužbenom zahtjevu.

Revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava u odnosu na zahtjev za naknadu iznosa od 79.255,50 KM tužitelj zasniva na pravnom stavu da je u konkretnom slučaju dokazao da mu pripada puni iznos koji je postignut prodajom imovine poreznog dužnika, a to je 79.255,50 KM prema odredbi člana 219. Zakona o obligacionim odnosima (dalje: ZOO) navodeći da je to korist koju je tuženi ostvario od upotrebe nekretnina.

Prema članu 219. ZOO, kada je neko tuđu stvar upotrijebio u svoju korist, imalac može zahtijevati nezavisno od prava na naknadu štete ili ako nje nema, da mu ovaj naknadi korist koju je imao od upotrebe. Za osnovanost zahtjeva dovoljno je dokazati činjenicu korištenja stvari od strane neke osobe, te nepostojanja pravnog osnova korištenja. Tužitelj je dokazao činjenicu korištenja predmetne nekretnine od strane tuženog, koji je nakon prodaje nekretnine tužitelju, nastavio istu koristiti bez pravnog osnova na način da je na nekretnini tužitelja parkirao osam autobusa poreskog obveznika. Međutim, navedeni iznos od 79.255,50 KM ne predstavlja iznos ostvarene koristi koji je tuženi imao od upotrebe tužiteljevog zemljišta nego iznos koji je postignut prodajom osam autobusa poreznog dužnika u cilju naplate poreznih obaveza prema odredbi člana 54. Zakona o poreznoj upravi Federacije BiH, pa je neosnovan prigovor tužitelja da su odluke nižestepeni sudova zasnovane na pogrešnoj primjeni člana 219. ZOO.

Kako nisu ostvareni revizijski razlozi, kao ni razlog na koji ovaj sud pazi po službenoj dužnosti u skladu sa odredbom člana 241. stav 1. ZPP, to je primjenom odredbe člana 248. ZPP reviziju tužitelja valjalo odbiti u odnosu na primarni tužbeni zahtjev.

Revizija u odnosu na eventualni tužbeni zahtjev je dopuštena i osnovana.

Prema odredbi člana 237. stav 3. ZPP u slučajevima u kojima reviziju ne mogu podnijeti prema odredbi stava 2. toga člana, stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostepene presude ako odluka u sporu zavisi od rješenja nekog materijalno-pravnog ili procesno – pravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Prema odredbi stava 5. toga člana u reviziji iz člana 237. stav 4. ZPP stranka treba određeno naznačiti pravno pitanje zbog kojeg ju je podnijela uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose te izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primijene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Navedene pretpostavke iz člana 237. stav 5. ZPP moraju biti kumulativno ispunjene, pa u slučaju da nije ispunjena bilo koja od navedenih pretpostavki revizija nije dozvoljena.

Tuženi je, smatrajući bi odluka Vrhovnog suda Federacije BiH bila od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima, u reviziji naznačio pravno pitanje koje glasi:

„Da li se za naknade propisane članovima 210-219. ZOO-a (Sticanje bez osnova) primjenjuje opći zastarni rok od 5 godina propisan članom 371. ZOO ili rok od 3 godine propisan članom 374. ZOO.“

Ovaj sud smatra da je postavljeno pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primijene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni iz razloga što je pobijana odluka u suprotnosti s pravnim shvatanjem ovog suda u vezi zastare potraživanja naknade zbog sticanja bez osnova, izraženim u odlukama ovog suda prema kojem se na sva potraživanja koja nastanu sticanjem bez osnova primjenjuje opći zastarni rok iz člana 371. ZOO.

Prema odredbi člana 241. stav 2. ZPP u povodu revizije iz člana 237. stav 3. toga zakona revizijski sud ispituje pobijanu presudu samo u dijelu u kojem se pobija revizijom i samo zbog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

U toku postupka drugostepeni sud je je cijenio da je tužitelj dokazao pravni osnov za dosuđenje naknade za upotrebu nekretnine u korist tuženog u smislu odredbe člana 219. ZOO, međutim smatrao je da je delimično nastupila zastara potraživanja protekom trogodišnjeg roka u skladu sa odredbom člana 374. ZOO, pa kako je tužba podnesena sudu dana 28.01.2019. godine, sud je smatrao da su zastarjela sva potraživanja do 28.01.2016. godine, dok nije nastupila zastara za potraživanja u periodu od 29.01.2016. do 30.03.2016. godine u ukupnom iznosu od 1.840,00 KM.

Osnovana je tvrdnja tuženog da je drugostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je smatrao da je primjenjiv trogodišnji zastarni rok iz člana 374. stav 1. ZOO kojom je propisano da međusobna potraživanja pravnih lica iz ugovora o prometu robe i usluga, kao i potraživanja naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima, zastarijevaju za tri godine. Tužitelj i tuženi se nisu nalazili u ugovornom odnosu prometa i usluga te se stoga na konkretan slučaj ne može primjeniti trogodišnji rok zastarjelosti potraživanja propisan odredbom člana 374. ZOO. Tuženi je upotrijebio zemljište tužitelja za parkiranje vozila bez postojanja pravnog osnova za takvu upotrebu pa je pravni osnov tužbenog zahtjeva odredba člana 219. (upotreba tuđe stvari u svoju korist). Imajući u vidu da ZOO nije posebno regulisano pitanje zastare zahtjeva iz sticanja bez osnova i verzijskih zahtjeva propisanih u članovima 210. do 219. ZOO, primjenjuje se opći rok zastarjelosti potraživanja iz odredbe člana 371. ZOO.

Kako je tužitelj tužbom od 28.01.2019. godine potražuje iznos naknade za upotrebu zemljišta kojeg je tuženi koristio za period od 01.03.2015. do 28.01.2016. godine to, u skladu sa odredbom člana 371. ZOO, nije nastupila zastarjelost potraživanja za navedeni period pa je osnovan revizijski prigovor tužitelja da je drugostepeni sud pogrešno primjenio materijalno pravo kada je djelimično odbio tužbeni zahtjev za potraživanja pozivajući se na trogodišnji rok zastarjelosti potraživanja pravnih lica iz ugovora o prometu robe i usluga.

Slijedom iznesenog, kako zauzeto shvatanje drugostepenog nije podudarno sa pravnim shvatanjem Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine da se na potraživanja koja nastanu sticanjem bez osnova primjenjuje opći zastarni rok iz člana 371. ZOO, izraženom u odlukama ovog suda, kao npr. broj: 64 0 P 000503 09 Rev od 23.11.2010. godine, 58 0 Ps 901258 10 Rev 2 od 22.03.2012. godine (Bilten Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine za 2012. godinu, tačka 39.), 68 2 P 006303 18 Rev od 11.06.2019. godine, 51 0 P 195627 24 Rev od 01.02.2024. godine, 51 0 P 141935 24 Rev od 26.08.2024. godine, to je osnovan revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

Stoga imajući u vidu navedeno valjalo je na temelju odredbe člana 237. stav 4. tačka 2. ZPP-a, reviziju tužitelja dopustiti i usvojiti te drugostepenu presudu preinačiti na način kao u izreci ove presude temeljem odredbe člana 250. stav 1. navedenog zakona.

Prema odredbi iz člana 397. stav 2. ZPP-a, kad sud preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek, odlučit će o troškovima cijelog postupka. Obzirom da je revizija tužitelja u odnosu na primarni tužbeni zahtjev odbijena, a uvažena u odnosu na razmjerno manji novčani iznos eventualnog tužbenog zahtjeva, sud je odlučio da svaka stranka podmiruje svoje troškove postupka, pa tako i troškove revizije, saglasno odredbi člana 386. stav 2. ZPP-a.

Predsjednik vijeća
Goran Nezirović, s.r.